

Årsmelding 2014 – 2015

Årsmeldingen omfatter perioden mellom årsmøtene 20. juni 2014 og 11. juni 2015.

ORGANISASJONSFORHOLD pr. 01.01.15

Styret består av:

Åshild Fredriksen (UiT), president

Are Raklev (UiO), visepresident

Håvard Helstrup (HiB), Subatomær fysikk og astrofysikk

Jan Petter Hansen (UiB), Kondenserte fasers fysikk med atomfysikk

Eli Olaug Hole (UiO), Biofysikk

Børge Hamre (UiB), Akustikk og optikk

Thomas Gjesteland (UiB), Rom-, plasma- og klimafysikk

Jon Samseth (SINTEF), Industri- og energifysikk

Morten Trudeng (Asker vgs.), Norsk Fysikklærerforening

med varamedlemmer:

Arne Auen Grimenes (UMB), fast vara

Are Raklev (UiO), Subatomær fysikk og astrofysikk

Jon Otto Fossum (NTNU), Kondenserte fasers fysikk med atomfysikk

Eli Olaug Hole (UiO), Biofysikk

Erik Skjetne (Statoil), Industri- og energifysikk

Kjartan Olafsson (UiB), Rom-, plasma- og klimafysikk

Norsk Fysikkråd og Norske Fysikkstudenters Forening (NOFFO) har observatørstatus i styret.

Kjersti Gausvik har vært sekretær fram til og med april 2015. Hun ble avløst av ny sekretær, PhD.-student Ole Meyer (UiT og Universitetet i Innsbrück) fra mai 2015.

Styret har avholdt møter på Skype i november 2014, i februar og mai 2015, samt et styremøte i Trondheim i forkant av årsmøtet. Styret har også behandlet noen saker via e-post.

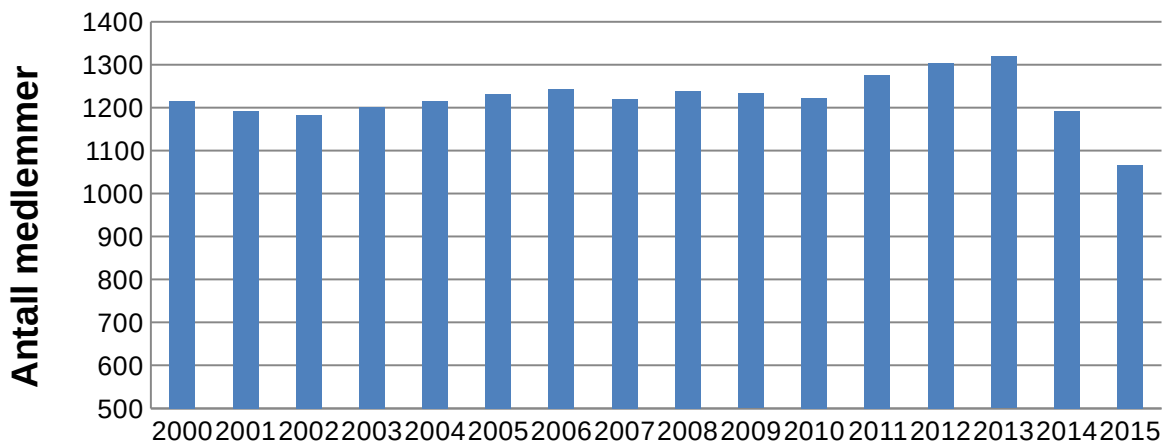
MEDLEMSREGISTER

Norsk Fysisk Selskap har pr. juni 2015 1067 medlemmer, hvorav ca. 70 er studenter og stipendiater, 209 er pensjonister og 418 er knyttet til Norsk Fysikklærerforening. Selskapet har nå seks æresmedlemmer (Ivar Giæver, Thormod Henriksen, Finn Ingebretsen, Karl Måseide, Eivind Osnes og Karl Torstein Hetland).

Tabell 1 viser medlemsutviklingen. Det kraftige fallet de to siste årene skyldes i hovedsak en oppdatering av medlemsdatabasen, slik at medlemmer som ikke har betalt i løpet av de to foregående årene nå er blitt strøket. Samlet er 155 medlemmer blitt slettet, hvorav fem var meldinger om dødsfall og 21 var utmeldinger. 31 nye medlemmer er kommet til fra og med siste årsmøte 2014 til og med 15. mai 2014.

Selskapet har ett betalende kollektivt medlem. Kontingentsatsen er satt til kr. 2500 i 2014 og er hevet til kr. 3000 fra og med 2015.

Medlemsutvikling

Tabell 1. Medlemsutvikling i NFS.

Årskontingenten for 2014 er kr 400 pr. år for individuelle medlemmer. Studenter og pensjonister betaler kr 220. Kontingenten til Norsk Fysikklærerforening er fra januar 2014 satt til kr 430, hvorav 2/3 går til NFS.

Alle som ønsker, kan få tilsendt tidsskriftet Europhysics News mot å betale kr. 30 i portoutgifter. For tiden er det 375 som får Europhysics News tilsendt.

FRA FYSIKKENS VERDEN

Selskapets tidsskrift Fra Fysikkens Verden gis ut fire ganger i året med et opplag til og med 2014 på ca. 1500. For Selskapets medlemmer er abonnementet inkludert i årskontingenten. I tillegg til medlemmene har bladet ca 250 betalende abonnenter. Abonnenter i NFS bidro med kr 142.088 i 2014, etter at abonnementsprisen ble satt opp til kr 200 pr. år fra og med 2014. Bidrag fra andre abonnenter var kr. 45.836, mens samlet kostnad for produksjonen av bladet beløper seg til kr 195.694. UiO ved Fysisk Institutt støtter bladet ved å bidra med dekning av portoutgifter.

Tidsskriftet drives med en stor innsats fra redaktørene Øyvind Grøn og Emil Samuelsen. En særlig takk rettes til redaksjonssekretær Karl Måseide som i mange år har gjort en heroisk innsats for bladet. Tidsskriftets redaksjonskomitee utgjøres av: Odd-Erik Garcia, Per Chr. Hemmer, Ellen K. Henriksen og Morten Førre. Morten Førre har bedt seg fritatt, og fra mai 2015 er Per Osland nytt medlem i redaksjonskomiteen.

Selskapet har ferdigstilt skanning av tidligere utgaver av FFV fra og med årgang 1986 med OCR-teknologi, slik at teksten er søkbar. I inneværende år er det satt av ytterligere 10.000 kr for å skanne enda eldre utgaver av bladet.

DET LILLE FYSIKERMØTET 2014

Det lille fysikermøtet ble arrangert på Høgskolen i Oslo og Akershus, avd. Kjeller, 19. – 20. juni 2014, med Jon Samseth som ansvarlig arrangør. Deltakerne ble ønsket velkommen av instituttleder Gunnar H. Gundersen, som ga en interessant introduksjon om bl.a. høgskolens designstudium med påfølgende omvisning i skolens verksteder og utviklingslaboratorier. Det var omvisninger også på Justervesenet ved Hans Arne Frøystein og andre fagfolk og på Institutt for Energiteknikk ved Erik Marstein. I forkant av årsmøtet fikk vi en orientering om Universitetsstudiene på Kjeller ved Aasmund Sudbø.

Årsmøtet fant sted 20. juni. Det ble vedtatt å heve abonnementsprisen for Fra Fysikkens Verden til kr 200 (kr 100 for pensjonister og studenter), samt å heve kontingenten for kollektive medlemmer til kr 3000. Det ble også vedtatt et forslag til nytt æresmedlem som vil bli oppnevnt på årsmøtet under Nordic Physics Days 2015. Referat fra årsmøtet i sin helhet er lagt ut på NFS sine nettsider.

FYSIKKOLYMPIADEN

I 2014 ble den 45. internasjonale fysikkolympiadefinalen arrangert i Astana i Kazakhstan. Norge deltok med fem elever og to ledere. En av våre elever fikk hederlig omtale.

På vegne av NFS og Fysikklærerforeningen har Skolelaboratoriet ved Fysisk institutt ved UiO en sentral rolle i arrangeringen av Fysikkolympiaden for elever i den videregående skolen. For å kvalifisere seg til en internasjonal finale, må elevene gjennom tre uttaksrunder. I år (høsten 2014) deltok 1018 elever fra 108 skoler i første runde. Før den norske finalen, arrangeres en ukers kurs for de 18 - 20 beste fra andre uttaksrunder. Kurset foregår på Fysisk institutt ved UiO.

Fysikkolympiadekomiteen ledes av Carl Angell med god støtte av Øyvind Guldahl, Torbjørn Mehl, Joakim Bergli, Thomas Frågåt og Simen Sørby. Mer om fysikkolympiaden med blant annet oppgaver og løsninger finnes på våre nettsider:

<http://www.mn.uio.no/fysikk/forskning/grupper/skolelab/fysikk-ol>

Fysikkolympiaden støttes av Universitetet i Oslo, Norges forskningsråd og Kunnskapsdepartementet.

FAGGRUPPENE

Norsk Fysisk Selskap har 6 faggrupper og i tillegg Norsk Fysikklærerforening. Videre har selskapet to nettverk: "Nettverk for kvinner i fysikk" (leder: Bodil Holst, UiB) og "Nettverk for fysikkhistorie og filosofi" (leder: Reidun Renstrøm, UiA). Fra og med 2015 registrerer vi nå bare en sekundær-interesse (gruppe), slik at antallet tilhørende sekundærgrupper er gått en del ned fra tidligere år.

Akustikk og optikk

Akustikk og optikkgruppen har 90 medlemmer og 57 subsidiære medlemmer. Styret har bestått av leder Styret har bestått av Børge Hamre (leder optikk-delen), Rolf Korneliussen (leder akustikk-delen), Aasmund Sudbø og Ulf Kristiansen.

Optikkdelen av styret har bestått av Børge Hamre, UiB (leder) og Aasmund Sudbø, UNIK.

Ledere av akustikkdelen har vært Rolf Korneliussen (Havforskningsinstituttet) og Ulf Kristiansen (NTNU). Akustikkdelen av gruppen arrangerte det 38. årlige symposiet i fysisk akustikk på Geilo hotell 1. – 4. februar 2015. Det var 46 deltagere fra 5 nasjoner som holdt 25 foredrag innenfor et vidt spekter av akustikk. Neste symposium vil sannsynligvis bli avholdt 31. januar – 3. februar 2016 på Geilo hotell. NFS finansierte reise og opphold for 2 hovedfagsstudenter. Proceedings er plassert på NFS sine hjemmesider.

Subatomær fysikk og astrofysikk

Gruppen for subatomær fysikk og astrofysikk har 159 hovedmedlemmer. Styret har bestått av leder Håvard Helstrup (HiB), nestleder Are Raklev (UiO) og Hans Kristian Eriksen (UiO). Faggruppemøte ble arrangert i april 2014. Det har derfor ikke blitt arrangert egne møter i beretningsperioden. Nytt faggruppemøte planlegges arrangert i Bergen i 2016.

Biofysikk

Gruppen for biofysikk og medisinsk fysikk har 59 medlemmer og 56 subsidiære medlemmer. Styret har bestått av leder Eli Olaug Hole (UiO), Cecilia Futsæther (NMBU), Magnus Lilledahl (NTNU) og Renate Gruner (UiB).

Industri og energifysikk

Faggruppa har 69 medlemmer og 89 subsidiære medlemmer. Styret har bestått av leder Jon Samseth, Høgskolen i Oslo og Akershus, SINTEF, NTNU, og styremedlemmer: Erik Skjetne, Statoil, og Erik Marstein, IFE.

Faggruppen organiserer parallellsesjoner på Fysikermøtet og faggruppemøte i de årene det ikke blir arrangert Fysikermøte. Tradisjonelt har dette vært arrangert på Fevik.

Gruppas aktivitet har tradisjonelt vært knyttet til petroleumsaktiviteten, men er nå også knyttet til andre ikke-fossile energikilder. Jon Samseth er ledar av den nye arbeidsgruppa i energi i IUPAP (WG 12). Gruppa arrangerte arbeidsmøte for WG12 på Kjeller i september 2014.

Jon Samseth er IUPAPs representant til SCOPE, der han er president.

Kondenserte fasers fysikk med atomfysikk

Kondenserte fasers fysikk med atomfysikk Gruppen har 114 medlemmer og 47 subsidiære medlemmer. Styret består av leder Jan-Petter Hansen (UiB), samt medlemmene Ole Martin Løvik (SINTEF, UiO) og Jon Otto Fossum (NTNU). Gruppen har det siste året arbeidet for deltakelsen i parallellsesjonene ved det nordiske fysikermøtet. Samtidig har det vært sonderet mulighetene av et permanent vintermøte.

Rom-, plasma- og klimafysikk

Rom-, plasma- og klimafysikk Gruppen har nå 51 medlemmer og 27 subsidiære medlemmer. Styret har i perioden bestått av leder Thomas Gjesteland (UiB), Wojciech Jacek Miloch (UiO) og Kjartan Olafsson (UiB).

Norsk fysikklærerforening

Norsk Fysikklærerforening har nå 418 medlemmer og 34 subsidiære medlemmer. Styret har i årsmøteperioden bestått av:

Morten Trudeng, leder, Asker vgs,

Janne-Christine Fossum, styremedlem, UMB

Cathrine Wahlstrøm Tellefsen, styremedlem, UiO og Valler vgs

Fredrik Gade, styremedlem, Sandvika vgs

Thomas Frågåt, Jessheim vgs

Carl Angell, generalsekretær, skolelaboratoriet ved UiO

Varamedlemmer i perioden: Idar Mestad, UiB, Nils Ivar Huuse, Lørenskog vgs.

Det har vært avholdt styremøte 8 september 2014. Styret har også i perioden kommunisert på e-post. Saker styret har arbeidet med:

- Opprettet lukket facebook-gruppe.
- Trudeng har deltatt i arbeidsgruppe i Utdanningsdirektoratet som har utredet en faggjennomgang av naturfagene. Arbeidsgruppen leverte rapport til Kunnskapsdepartementet 12. mai.
- Styret nedsatte i 2014 en gruppe som skulle arbeide med forslag til justering av læreplanen i fysikk. Gruppen består av: Carl Angell, Arne Auen Grimenes, Karl Torstein Hetland, Anders Isnes, Cathrine Wahlstrøm Tellefsen og Morten Trudeng. Gruppen fortsetter arbeidet i 2015.
- Landskonferanse om fysikkundervisning august 2014 på Gol. Arrangementskomiteen bestod av: Carl Angell, Arne Auen Grimenes, Karl Torstein Hetland, Cathrine Wahlstrøm Tellefsen og Morten Trudeng. Komiteen har igangsatt prosessen med å arrangere landskonferanse i Danmark i 2016.
- Parallellsesjoner til Nordic Physics Days i Trondheim juni 2015.
- Nominert Inga Hanne Dokka til undervisningsprisen 2015.
- NFL har skrevet brev til Kunnskapsdepartementet om støtte til etterutdanning. Vi har foreløpig ikke fått positivt svar.
- Fysikkolympiaden.
- Morten Trudeng har deltatt på styremøter i NFS.

Nettverk for kvinner i fysikk

Dette er et nettverk organisert på tvers av faggruppene med rundt 150 medlemmer. Leder for nettverket er Bodil Holst. Det er ikke registrert aktivitet i nettverket i inneværende periode.

Nettverk for fysikkhistorie og filosofi

Nettverket ledes av Reidun Renstrøm. Det er ikke registrert aktivitet i nettverket i inneværende periode.

Nettverk for numerisk fysikk

Nettverket, som ble vedtatt opprettet på årsmøtet i 2013, er ikke kommet i gang ennå.

NORSK FYSIKKRÅD

Norsk Fysikkråd er et nasjonalt fagråd under Universitets- og høyskolerådet. Professor Viggo Hansteen (UiO) har vært leder av Norsk Fysikkråd. Åshild Fredriksen og Morten Trudeng er observatører fra henholdsvis NFS og NFL i Norsk Fysikkråd. Are Raklev er vara for Åshild Fredriksen.

EUROPEAN PHYSICAL SOCIETY

Norsk Fysisk Selskap er et av 42 medlemsselskap i EPS, som samlet representerer over 120 000 medlemmer. Selskapet betaler en medlemsavgift til EPS basert på antall og kategorier av medlemmer.

Individuelt medlemskap koster 22 euro per år dersom man er medlem av NFS, mens individuelt medlemskap uten tilknytning til Selskapet koster 70 euro. Pensjonister, studenter og medlemmer av Norsk Fysikklærerforening betaler 18 Euro, men har alle rettigheter.

Årsmøtet i EPS ble holdt i Bad Honnef 27–28. mars. Dr. Christophe Rossel, Sveits, ble valgt som ny President. Det var ingen representant til stede for Norsk Fysisk Selskap.

Norsk fysisk selskap er via EPS involvert i European Physics Journal, EPJ. Per Osland er blitt valgt som Chair fra 2015 for EPJ sin Scientific Advisory Committee (SAC). Denne komiteen foreslår bl.a. redaksjonell struktur og policy, og Per Osland organiserte det årlige SAC-møtet i Bergen 17. april i år.

Web-adressen til EPS er: <http://www.eps.org>. Den elektroniske versjonen av Europhysics News, som legges ut 2 måneder etter at den trykte utgaven er utgitt, finnes på nettstedet: <http://www.europhysicsnews.com/>. EPN utgis seks ganger pr år. Til og med 2013 kom alle

utgavene på papir, men i 2014 begynte en gradvis overgang til elektronisk format, med fem av seks utgaver på papir i 2014 og fire på papir i 2015. En elektronisk nyhetsbulletin finnes på <http://www.epsnews.eu/>.

INTERNATIONAL UNION OF PURE AND APPLIED PHYSICS (IUPAP)

Den norske IUPAP-komiteen, som består av styret i Norsk Fysisk Selskap og en representant for De Norske Vitenskaps-Akademiet, for tiden Per Hemmer, utarbeider forslag på norske medlemmer av IUPAPs eksekutivkomité og tilsammen 20 ulike kommisjoner.

Norge har 2 “andeler” i IUPAP. Antall andeler bestemmer i praksis hvor mange norske medlemmer Norge kan ha i IUPAPs kommisjoner. Alex Hansen (NTNU) er visepresident i IUPAP. Jon Samseth er IUPAPs representant til SCOPE, der han er president. Han er også leder av arbeidsgruppa i energi i IUPAP (WG 12). På Generalforsamlinga i Singapore i november 2014 ble Jan Petter Hansen (UiB) valgt inn i kommisjonen C15 (The Commission on Atomic, Molecular, and Optical Physics), og Michael Kachelriess ble innvalgt i C4 (Astroparticle Physics).

YARAS BIRKELANDPRIS I FYSIKK OG KJEMI

Yara International ASA sin “Yaras Birkelandpris i fysikk og kjemi”, som nå er på kr 100.000, tildeles det doktorgradsarbeide som best møter Kristian Birkelands forskerånd.

Birkelandkomiteen ved Universitetet i Oslo er overordnet instans for administrasjon av prisen. En priskomite som består av medlemmer fra Birkelandkomiteen, fra Norsk Fysisk Selskap, fra Norsk Kjemisk Selskap, og Yara velger ut prisvinneren blant nominerte kandidater. Selskapets komitemedlemmer er Per Amund Amundsen (UiS) og Carl Angell (UiO).

Alle norske institusjoner som tildeler dr-grader i fysikk inviteres til å nominere arbeider som oppfyller de krav som stilles i prisens statutter.

I 2014 gikk prisen til Thomas Gjesteland. Prisutdelingen ble foretatt i sammenheng med DNVA's årlige Birkelandsforelesning i september.

ANDRE AKTIVITETER

Selskapet har sammen med NTNU arbeidet med å forberede Nordic Physics Days 9.-13.juni 2015. Asle Sudbø har vært chair for arrangementet. Norges Forskningsråd bevilget arrangementsstøtte på 250.000 kr.

I forbindelse med Year of Light 2015 (IYL2015) er det satt ned en arbeidsgruppe for å sette i gang aktiviteter i forbindelse med feiringen av Lysåret. Søknader er sendt ulike fysikk-institutter for å reise penger til aktiviteter og til en blogg. IFT ved UiB har antydnet kr 20.000 til en fotokonkurranse. Fysisk Institutt ved UiO har bevilget 50.000 kr bl.a. til å designe og sette i gang en blogg med stoff om lysåret, og IFT ved UiT har latt være å fakturere sekretærtjenester (30.000 kr) i 2014 til fordel for aktiviteter ifm Lysåret. Lokale krefter ved UiO har fått til et samarbeid med Realfagsbiblioteket for en sterk og godt annonsert foredragsserie med tema rundt lys. To foredrag har vært holdt på vårsemesteret, og de fortsetter utover høsten. Det er også lagt til rette for direkte strømming og visninger på YouTube i etterkant. Det arbeides med temadag ved IFT ved UiT på lys i forbindelse med Forskningsdagene.

Vi har opprettet en Facebook-side for 'Lysåret 2015' med oppdateringer om nasjonale og internasjonale aktiviteter og annet innhold. Videre har vi funnet kompetent hjelp til å designe og starte opp en blogg for Lysåret, og vi er i gang med å definere innhold til den. Vi oppfordrer alle gode krefter til å bidra med smått og stort!

Det er også opprettet en Facebook-side for Norsk Fysisk Selskap som i dag har ca. 120 'likes'. De som har trykket på tommelen får dermed våre oppdateringer inn på sin egen side.

Til slutt har vi nå gått over til nytt fakturerings- og regnskapssystem (Matrix). Dette innebærer at medlemsdatabasen og regnskap nå er samlet på en database med regnskapssystem. Vi har i forbindelse med dette gått over til å fakturere med KID-nr, og det vil forhåpentligvis bli enklere både å fakturere, purre og holde oversikt over kontingent og økonomi.

NFS TAKKER SINE MEDARBEIDERE

Det er mange som yter en innsats for Selskapet. Det er en glede å uttrykke en takk til redaksjonen i Fra Fysikkens Verden, ved Øyvind Grøn, Emil J Samuelsen og Karl Måseide. Vi takker avtroppende medlem av redaksjonskomitéen, Morten Førre.

Vi takker alle som er med i komiteer og utvalg samt alle som arrangerer møter i regi av NFS og dets faglige grupper. Vi retter en spesiell takk til vår avtroppede sekretær Kjersti Gausvik og ønsker vår nye sekretær Ole Meyer velkommen.

Tromsø mai 2015

Åshild Fredriksen

President